

H I R E K

Czája nem világ-, csak magyar bajnok

(Saját tudósítónktól.) Ki ne ismerné Szegeden Czáját, a professzionista magyar birkozó bajnokot, aki olcsó pénzért mutogatja tudományát egész nyáron át, kint a Mars-téren, a vízhatlan ponyváju cirkuszban, káprázatos acetilén világításnál, nyekergő dudaszó mellett. Bizonyára ismeri a mestert mindenki, aki olcsó pénzért szeret szórakozni és rajong a tingli-tanglikért, a nevetséges hősködésekért, a vándor komédiások csalékony mutatványaiért. És aki ismeri Czáját, most csodálni fogja a Czáját, a nyári esték unalmát előző hus- és izom nagybirtokost.

A máskor oly szerény, hajlongó és mosolygó Czája, megunta a vidéki dicsőséget, az önámítást, a megfizetett sikereket és egy komoly sportférfiu önértékes, büszke hangján kihívja nagy bajnoki mérkőzésre Lurich Györgyöt a birkozó világbajnokot. A kihívás érdekes feltételeivel együtt így hangzik:

Lurich György! Azt olvasom mindenütt, hogy világbajnok vagy. Ha világbajnok vagy, állj ki velnm. Nagyon jól tudod, hogy jelentkeztem már a cirkusznál is, de nem fogadtak el, mondván, hogy a nevezés le van zárva. De, Lurich György, ha világbajnok vagy és ha komolyan birkozol, állj ki velem. De nem a cirkuszban, ahol zsufoolt házat csinálók a Beketownak és semmit sem kapok, hanem a pénzen a birkozótrupp osztozkodik.

Világbajnok, halld feltételeimet!

1. Ezer koronát fizetek készpénzben Lurich Györgynek, ha ő engem a görög-római birkozás szabályai szerint legyőz.

2. Ezer koronát fizetek a Hirlapírók Nyugdíjgyűlésének, ha Lurich engem ledob. A kétezer koro iát „Az Est” kiadóhivatalánál deponálom abban a pillanatban, ha Lurich kihívásomat elfogadja.

3. Lurichtól semmi pénzbetétet nem kívánok, mert nem akarom, hogy szegényt anyagi veszteség érje.

4. A mérkőzés ne a Beketow-cirkuszban történjék, hanem egy komoly sportgyűlésben. De ha Lurich vonakodik, hogy velem karját összemérje, azzal a kifogással élve, hogy a szerződése tiltja, hogy a cirkuszon kívül másutt is birkózzék, akkor átlépek a Beketow küszöbét, de csak egy sportszakértőkből álló alkalmi zsűri előtt, de csak azzal a feltétellel, ha az igazgatóság az aznapi bruttó bevételéből 20 százalékot a Hirlapírók Nyugdíjgyűlésének ad.

Ezek a feltételeim, Lurich? Mersz-e, vagy nem mersz? — ez itt a kérdés.

Czája János,

nem világ-, csak magyar bajnok.

Ezekután az az izgató probléma, hogy mit válaszol Lurich, a nem világ-, csak magyar bajnok kihívására. Ugy ám, — ez itt a kérdés, mondjuk mi szabadon Hamlet-Czája után.

— **A Dankó-szobor leleplezése.** Dankó Pista szobrát, amely Dankó művészi egyéniségének megfelelően a Stefánia-sétány legszebb helyére kerül, a szoborbizottságnak Lázár György dr. polgármesterrel való együttes megállapodása szerint október 20-án leleplezik le. A leleplezési ünnep sorrendjét most állítja egybe Dankó Pista szövegírója, költészetének kiegészítő társa, Pósa Lajos, aki szinte emberfölötti módon fáradozott, hogy garasonkint összeszedje a szoborra szükséges pénzt és Szegednek ajánlotta föl magát a szobrot. Az ünnepély országos jelentőségű lesz, a fővárosból erre a napra egész sereg művész és író jön Szegedre. Maga a leleplezési ünnep is eltér a szokott sablontól, mert vasárnap délutánján történik meg. Az ősz csendes melankóliája, amikor a nap lemenőben van, kiválóan alkalmas arra, hogy emlékezetbe idézze Dankó Pistát, akinek a

borongásra hajló magyar lélek annyi sok édes emléket köszönhet. Az író- és művészvendégeket a leleplezés napján, este megvendégeli a város.

— **Nincsen tifusz-járvány Szegeden.**

Több lap azt a rémhírt terjesztette, hogy Szegeden tifusz-járvány lépett fel. Ebből természetesen egy szó sem igaz. A városi főorvosi hivataltól nyert értesülésünk szerint mindössze három megbetegedés történt szeptember elsejétől máig, vagyis tizenegy nap alatt. Különben is a tifusz megbetegedésnek az ősz valóságos szezonja. A hirtelen hűvösre forduló idő beálltával szedi áldozatait a tifusz. De mikor ekkora városban három megbetegedés történik tizenegy nap alatt, akkor járványról még szó sem lehet.

— **Vilmos császár és a biblia.** Egy francia hirlapíró — hogy: hogy nem — tudomást szerzett egy fölötté érdekes beszélgetésről, amely Vilmos császár és Forrer svájci szövetség-tanácsi elnök között ment végbe. A császár vallásos témákat pendített meg s így szólt Forrerhez:

— *Nem szeretem a papokat.* A lelkészek és a prédikátorok nem tolmácsolják hiven az evangéliumot, de ez még a kisebb baj volna, sokkal nagyobb, hogy tódítanak hozzá a magukéból és az aztán nem az evangélium. Kedves olvassmányom a Biblia s mondhatom önnek, hogy sok nagy politikai problémának a megoldását abból merítettem.

Aztán a népek egyetértéséről és a béke fentartásáról esett szó. A császár azt a meggyőződését fejezte ki, hogy ha egyszer — a mit az Isten ne adjon — konfliktus támadna a német birodalom és Franciaország között, Svájcnak semlegessége felől szentül meg van győződve.

— Hiszem, hogy önök egyaránt becsületesen fognak föl a neutralitás kötelességét velünk és a franciákkal szemben. A svájci hadsereg nekem hat hadtestet takarít meg — így fejezte be a beszélgetést Vilmos császár.

— **A kecskeméti kölcsonne.** Kecs-kemétről jelentik: A földrengés okozta károk helyreállítására törvényhozásilag megszavazott hat millió korona államkölcsönből a pénzügy-miniszter újból egymillió korona előleget utalványozott ki. Az összeget a város szegényebb-sorsu háztulajdonosai között osztják szét kamatmentes kölcsönre. Ezeket érte ugyanis a legérzékenyebb kár és magának a városnak is a legnagyobb érdeke az, hogy a külső területeken megromlott és összeomlott házak helyett újak épüljenek. A kölcsönt kiosztó bizottság is megalakult már, amelynek tagjai körül hármat a kormány nevezett ki, a többi pedig Kecs-keméti város törvényhatósága küldte ki hivatalosan.

— **Hanyatlik a házasodási kedv.** Ugyebár, már az a cím is valami komoly dolgot mond. Hát még a statisztika. Egyszerűen elárulja, hogy hanyatlik a házasodási kedv, nemesak Magyarországon, de mind az öt világrészben hanyatlik.

Hanyatlik?

Hát mikor emelkedett a házasodási kedv? — kérdelem merő esodálkozással a statisztikától.

Sőt! Egyáltalán mikor volt kedve az embernek a házasodáshoz. Ki házasodik jókedvébe? Jókedvébe megiszik az ember még egy üveg pezsgőt. Jókedvébe elhuzat az ember a cigánynyal néhány szép nótát. Jókedvébe együtt vacsorázik az ember egy fess kis nővel. És meglehet, hogy jókedvébe kihuzatja valaki a fogát... De ki házasodik jó kedvébe.

Ilyet csak a statisztika találhat ki. Egyáltalán ki hallotta azt, hogy a házasodáshoz jókedv kell. Minden kell hozzá, csak kedv nem. Kell hozzá egy menyasszony, nem, első-sorban nem is menyasszony kell hozzá. Első-sorban hozomány kell hozzá. Azután lakás kell hozzá. Kell azután koszt hozzá és kell

butor, kell fa és pénz, pénz, pénz! De kedv?! Az igazán nem kell hozzá.

Hát akkor mit panaszkodik a statisztika, hogy hanyatlik a kedv. És hogyan hanyat-lana, amikor mindenki szívesebben tanul a más kárán, mint a magáén.

Egészen igaza van a statisztikának abban a logikus következtetésében, hogy: „miután a házasságkötések csökkenése majdnem az összes európai államokban évek óta tart, bizonyos, hogy nemesak véletlen jelenséggel állunk szemben, mely időleges konjunkturák-ban leli magyarázatát, hanem egy állandó és nem épen örvendetes tendenciával.”

Hát persze, hogy tendenciával!

— **D vatkereskedők kartelje.** Nagyváradról kapjuk a hírt, hogy a divatárkereskedők kartelbe lépnek; nem az ár emelése céljából, hanem hogy a rosszul fizető közönséggel szemben védekezzenek. Ez a kartel, ha csakugyan létre jő, gazdasági életünk legjellemzőbb alakulása lesz. Hogy éppen Nagyvárad az a talaj, amelyben megszületik, bizonyára nem véletlenség, hiszen egy vidéki város sem mutatkozott olyan érzékenynek a hitel-szervezet betegségei iránt, mint a biharmegyei középpont. Ez kétségtelenül a fejlődés fokával van összefüggésben, a melyhez kevés vidéki város fejlődése fogható. A vállalkozó kedv a hitel eszközét tulajdonul használatba vette, hogy a haladást siettesse s természetes, hogy a mesterséges érlelés jelenségei nem maradhattak el. Külső színre sok minden fejlettebbet mutatott a valóságosnál s az élet megpróbáltatását nem bírta ki. A kereskedő hitellel tágíthatta üzletét, úgy, hogy nagyobb hitelt vett maga igénybe és nagyobb hitelt engedelmzett maga is. A hiteltágításnak fölfelé nem igen volna akadály, ha lefelé korlátozatlan volna. Csak legyen, aki megfizeti a hitel árát az osztrák gyárosnak, produkál ez határtalanul a magyar fogyasztónak. Am a baj éppen az, hogy lefelé el lehet menni addig, hogy a fogyasztóval akkor is vásároltatunk, ha nincs pénze, abban a reményben, hogy lesz, de ha kiderül, hogy nem is lesz: lefelé megakadtunk a hitelezéssel. Ha mégis erőszakoljuk a hitelezéssel megnövelt fogyasztást: sok lesz a behajthatatlan követelés. Ezt pedig a kereskedelem nem bírja el. Kénytelen tehát a forgalom redukálására gondolni a fogyasztóképesség határáig. Egészséges kereskedelem csak ezen belül mozoghat. Ezt érezték meg a nagyváradi divatáru kereskedők, amikor a rossz fizetők (fogyasztóképességükön túl fogyasztók) ellen szervekedni akarnak. Példájuk a kereskedelem s a társadalom érdekében országszerte követésre méltó.

— **Boldog berliniek.** A hatalmas, büszke Berlinben, a gazdag Németország fővárosában tízezerrel állanak üresen a boltok és lakások. De nem azért üresek Berlin boltjai, mintha a fővárosnéptelenednék. Nem. A lakosság hihetetlen arányokban növekszik és ehez irányítva óriási mennyiségben építik a palotákat, a házakat. A legutóbbi statisztikai adatok szerint hetvenkétezer lakás és tizennyolcezer üzlethelyiség áll üresen. Ezek bérbeadva hatvan millió koronát jövedelmeznének. Hogy segítsenek ezeken az áldatlan viszonyokon, üzlethelyiségeket rendeznek be a megszorult háztulajdonosok, amelyekhez csekély tőkével rendelkező hozzáértőket apróhirdetések útján igyekeznek szerezni. Némely háztulajdonos egy negyed évi bér elengedését hirdeti, míg egy másik fiatal házaspárnak, aki hajlandó nála lakást bérelni, nászajándékot ígér. Mindezek dacára az építészek egymással való versengése nem szűnnek meg. Billárdszobákat, tornatermeket, játszótereket s minden földi jót építenek a boldog berliniek számára.